

**Referat wygłoszony w dniu 13 marca roku 2025
na posiedzeniu Komisji Ergonomicznej Oddziału PAN w Krakowie**

Prof. dr hab. inż. arch. Maciej ZŁOWODZKI
Akademia Nauk Stosowanych w Nowym Targu
Instytut Nauk Technicznych
e-mail: maciej.zlowodzki@pk.edu.pl
ORCID: 0000-0001-5380-5863

INTELLIGENTIA ARTIFICIALIS ANTE PORTAS!

Współczesny świat zmienia się niebywale i to z coraz szybszym rytmem przemian, co dobitnie wykazują wieloaspektowe badania Roberta Propsta (profesora z centrum badawczego Hermana Millera), mówiące o przejściu z formy ewolucyjnej do postaci wprost rewolucyjnej naszej cywilizacji technicznej. Zgodnie z konstatacją Lotara I (cesarza rzymskiego z dynastii Karolingów) - *tempora mutantur et nos mu-tamur in illis*, my ludzie też się w naszych poglądach, zachowaniach, paradygmatach aksjologicznych i profilach aktywnościach gwałtownie zmieniamy.

Idea sztucznej inteligencji (SI) zrodziła się jeszcze przed II Wojną światową (Alan Mathison Turing 1936), ale jej istotny rozwój przypadł na koniec minionego stulecia, by obecnie ogarniać coraz szersze zakresy naszej aktywności. Wzbudza z jednej strony nadzieję na dalszy, szybszy postęp w rozwoju cywilizacji technicznej, a z drugiej obawy o istotne zagrożenia – nawet o doniosłości eschatologicznej. Najwięcej niepokoju budzi obecnie wizja radykalnego wzrostu bezrobocia technologicznego w ujęciu *neoluddyzmu*. Prognozy wykazują potencjalne zawody, które, jak można domniemywać, będą redukowane przez zastępowanie człowieka specjalistycznymi robotami sterowanymi przez sztuczną inteligencję.

Żyjemy w okresie cywilizacji technicznej, która na obecnym etapie w krajach wysoko rozwiniętych ma formę gospodarki opartej na wiedzy. Kraje te tworzą gospodarkę, w której produkty charakteryzuje niski nakład materiałowy, a wysoki myśli technicznej i innowacyjności. Nie ma gospodarki opartej na wiedzy bez wysoko kwalifikowanych kadr badawczych, naukowych i technicznych. Problem pedagogiki, w tym i dydaktyki, w tradycyjnym ujęciu dobrze ilustruje określenie Andrzeja Robowskiego (profesora z École Spéciale d'Architecture w Paryżu, profesora wizytującego politechnik: warszawskiej, krakowskiej i poznańskiej):

Dydaktyka jest to szczerą i osobistą relacją pomiędzy nauczającym i nauczonym, która nie znosi ani świateł scenicznych, ani reklamowych reflektorów – jest to niekończące się tam i z powrotem między nauczycielem i uczniem.

Istotne przesłanki wskazują na to, że to ujęcie może stać się zasadniczo w niedalekiej przyszłości nieaktualne, a realnym będzie przejęcie nauczania przez sztuczną inteligencję i to w pełnych zakresach. Może to z jednej strony spowodować radykalną redukcję kadry kształcącej na uniwersytetach, a z drugiej zasadniczo zmienić formy, metody i kontrolę efektów nauczania.